

Sygn. akt III KK 100/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dorota Rysińska (przewodniczący)

SSN Andrzej Ryński

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Włostowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna

w sprawie D. F.

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 2 września 2016 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 28 października 2015 r., zmieniającego

wyrok Sądu Rejonowego w C. z dnia 17 marca 2015 r.,

I. na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. pozostawia bez rozpoznania kasację w części dotyczącej zarzutu z pkt I.1. petitum tej skargi;

II. uchyla pkt I.2.lit.a zaskarżonego wyroku oraz zmieniony nim ust. VII wyroku Sądu I instancji dotyczący skazania za czyn z art. 270 § 1 k.k. popełniony w dniu 14 lutego 2000 r., a zarzucony w pkt VII aktu oskarżenia i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. postępowanie karne w zakresie tego czynu umarza, a kosztami postępowania w tej części obciąża Skarb Państwa;

III. w pozostałym zakresie oddala kasację jako oczywiście bezzasadną i zwalnia skazanego od kosztów sądowych za postępowanie kasacyjne.

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej w W. oskarżył D. F. o popełnienie 9 przestępstw kwalifikowanych z art. 286 § 1 k.k. oraz z art. 270 § 1 k.k., które opisano w kolejnych punktach aktu oskarżenia, oznaczonych rzymskimi liczbami od I do IX. Akt oskarżenia obrazował te zarzuty następująco:

- I. w dniu 16 czerwca 1999 roku w S, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Bank Spółdzielczy w P. i wprowadził Bank w błąd w ten sposób, że zawarł umowę nr 20688-20202-11-09/99 o kredyt preferencyjny w wysokości 76600 zł z przeznaczeniem na zakup środków ochrony roślin, a po jego uzyskaniu pieniądze przeznaczył na inny cel - a więc oskarżono go o czyn z art. 286 § 1 k.k.;
- II. w dniu 21 grudnia 1999 roku w miejscu jak wyżej, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem i wprowadził Bank Spółdzielczy w P. w błąd w ten sposób, że zawarł umowę nr 20688- 20202-11-09/99 o kredyt preferencyjny w wysokości 354000 zł z przeznaczeniem na zakup środków do produkcji rolnej, a po jego uzyskaniu pieniądze przeznaczył na inny cel - a więc oskarżono go o czyn z art. 286 § 1 k.k.;
- III. w dniu 24 stycznia 2000 roku w miejscu jak wyżej, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Bank Spółdzielczy w P., wprowadził Bank w błąd w ten sposób, że zawarł umowę nr 20202-31-71/00/21 o kredyt inwestycyjny w wysokości 250.000 zł z przeznaczeniem na zakup restauracji wraz z modernizacją oraz masarni z ubojnią, a po jego uzyskaniu pieniądze przeznaczył na inny cel - a więc oskarżono go o czyn z art 286 § 1 k.k.;
- IV. w dniu 14 października 2000 roku w miejscu jak wyżej, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził do niekorzystnego

rozporządzenia mieniem Bank Spółdzielczy w P. i wprowadził Bank w błąd w ten sposób, że zawarł umowę nr 20688-20202-21-28 o kredyt preferencyjny - klęskowy w wysokości 252000 zł z przeznaczeniem na wznowienie produkcji roślinnej - kukurydzy, zakupu materiału siewnego, środków ochrony roślin i nawozów, a po jego uzyskaniu pieniądze przeznaczył na inny cel - a więc oskarżono go o czyn z art. 286 § 1 k.k.;

- V. w dniu 9 lipca 1999 roku w miejscu jak wyżej, użył jako autentyczny podrobiony rachunek uproszczony nr 54/99 z nieistniejącej firmy P.[...], celem rozliczenia kredytu preferencyjnego nr 20688-20202-11-09/99 uzyskanego w dniu 16 czerwca 1999 roku w wysokości 76600 zł - a więc oskarżono go o czyn z art. 270 § 1 k.k.;
- VI. w dniu 23 grudnia 1999 roku w miejscu jak wyżej, użył jako autentyczne podrobione dwa rachunki uproszczone o nr 24536/MAG/99 z firmy R. [...], celem rozliczenia kredytu preferencyjnego nr umowy 20688-20202-11-09/99 z dnia 21 grudnia 1999 roku w wysokości 354000 złotych - a więc oskarżono go o czyn z art. 270 § 1 k.k.;
- VII. w dniu 14 lutego 2000 roku w miejscu jak wyżej, użył jako autentyczny podrobiony rachunek z firmy P. oraz podrobiony paragon nr 3 z firmy R. celem rozliczenia kredytu inwestycyjnego nr 20202-31-71/00/21 uzyskanego w dniu 24 stycznia 2000 roku w wysokości 250 000 zł - a więc oskarżono go o czyn z art. 270 § 1 k.k.;
- VIII. w dniu 27 listopada 2000 roku w miejscu jak wyżej, użył jako autentyczną podrobioną fakturę VAT 39/00 z Przedsiębiorstwa [...], celem rozliczenia kredytu preferencyjnego klęskowego nr umowy 20688-20202-21-28, uzyskanego w dniu 14 października 2000 roku w wysokości 252000 zł - a więc oskarżono go o czyn z art. 270 § 1 k.k.;
- IX. w dniu 6 maja 1999 roku w miejscowości S., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził W. D. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w ten sposób, że wprowadzając go w błąd co do zamiaru wywiązania się z umowy kontraktacyjnej nr Kuk 9/99/STO zawartej z Biurem [...], zakupił w systemie kredytowym nasiona kukurydzy o wartości

47600 zł i nie dochował warunków umowy - a więc oskarżono go o czyn z art. 286 § 1 k.k.

W toku postępowania sądowego, postanowieniem z dnia 13 października 2009 r. Sąd Rejonowy umorzył na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. postępowanie w zakresie czynu z art. 286 § 1 k.k., zarzuconego w pkt III aktu oskarżenia, wobec wystąpienia przesłanki *res iudicata*, gdyż postępowanie o ten czyn zostało zakończone wcześniej w sprawie Sądu Rejonowego o sygnaturze akt II K .../04, wyrokiem z dnia 7 grudnia 2007 r. (k. 1158 – 1160, tom VI). W tej sytuacji, w niniejszym postępowaniu – obecnie prowadzonym pod sygnaturą IX K .../13 - Sąd Rejonowy rozstrzygał w zakresie pozostałych ośmiu przestępstw zarzuconych aktem oskarżenia Ds. .../03/S.

Sąd Rejonowy w C., orzekł w zakresie odpowiedzialności karnej D. F. wyrokiem z dnia 17 marca 2015 r. Jednakże w części wstępnej wyroku (komparycji), nie zachował oryginalnej punktacji zarzutów z aktu oskarżenia, ani ich oznaczenia cyfrowego. Po pierwsze, oznaczył ich kolejność liczbami zapisanymi przy pomocy cyfr arabskich, zamiast rzymskich. Po drugie, wobec wcześniejszego umorzenia postępowania w zakresie zarzutu z pkt III aktu oskarżenia, zamiast po prostu od razu przejść w numeracji od punktu drugiego do czwartego, Sąd oznaczył numerem trzecim (cyfrą 3) dotychczasowy zarzut z pkt IV aktu oskarżenia, co w konsekwencji spowodowało „przesunięcie” dalszej punktacji zastosowanej w akcie oskarżenia o jedną pozycję. Aby zobrazować tę sytuację, dla uniknięcia jakichkolwiek niejasności, należy przytoczyć wyrok Sądu I instancji w całości, zarówno część wstępną (komparycję), jak i rozstrzygnięcie. A zatem, w wyroku z dnia 17 marca 2015 r. Sąd I instancji opisał zarzuty aktu oskarżenia podnosząc w komparycji, że D.F. został oskarżony o to, że:

1/ w dniu 16 czerwca 1999 roku w S., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Bank Spółdzielczy w P. i wprowadził Bank w błąd w ten sposób, że zawarł umowę nr 20688-20202-11-09/99 o kredyt preferencyjny w wysokości 76 600 zł z przeznaczeniem na zakup środków ochrony roślin, a po jego uzyskaniu pieniądze przeznaczył na inny cel - a więc oskarżono go o czyn z art. 286 § 1 k.k.;

2/ w dniu 21 grudnia 1999 roku w miejscu jak wyżej, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem i wprowadził Bank Spółdzielczy w P. w błąd w ten sposób, że zawarł umowę nr 20688- 20202-11-09/99 o kredyt preferencyjny w wysokości 354 000 zł z przeznaczeniem na zakup środków do produkcji rolnej, a po jego uzyskaniu pieniądze przeznaczył na inny cel - a więc oskarżono go o czyn z art. 286 § 1 k.k.;

3/ w dniu 14 października 2000 roku w miejscu jak wyżej, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Bank Spółdzielczy w P. i wprowadził Bank w błąd w ten sposób, że zawarł umowę nr 20688-20202-21-28 o kredyt preferencyjny - klęskowy w wysokości 252000 zł z przeznaczeniem na wznowienie produkcji roślinnej - kukurydzy, zakupu materiału siewnego, środków ochrony roślin i nawozów, a po jego uzyskaniu pieniądze przeznaczył na inny cel - a więc oskarżono go o czyn z art. 286 § 1 k.k.;

4/ w dniu 9 lipca 1999 roku w miejscu jak wyżej, użył jako autentyczny podrobiony rachunek uproszczony nr 54/99 z nieistniejącej firmy P.[...], celem rozliczenia kredytu preferencyjnego nr 20688-20202-11-09/99 uzyskanego w dniu 16 czerwca 1999 roku w wysokości 76600 zł - a więc oskarżono go o czyn z art. 270 § 1 k.k.;

5/ w dniu 23 grudnia 1999 roku w miejscu jak wyżej, użył jako autentyczne podrobione dwa rachunki uproszczone o nr 24536/MAG/99 z firmy R.[...], celem rozliczenia kredytu preferencyjnego nr umowy 20688-20202-11-09/99 z dnia 21 grudnia 1999 roku w wysokości 354000 złotych - a więc oskarżono go o czyn z art. 270 § 1 k.k.;

6/ w dniu 14 lutego 2000 roku w miejscu jak wyżej, użył jako autentyczny podrobiony rachunek z firmy P.[...] oraz podrobiony paragon nr 3 z firmy R. celem rozliczenia kredytu inwestycyjnego nr 20202-31-71/00/21 uzyskanego w dniu 24 stycznia 2000 roku w wysokości 250 000 zł - a więc oskarżono go o czyn z art. 270 § 1 k.k.;

7/ w dniu 27 listopada 2000 roku w miejscu jak wyżej, użył jako autentyczną podrobioną fakturę VAT 39/00 z Przedsiębiorstwa [...], celem rozliczenia kredytu preferencyjnego klęskowego nr umowy 20688-20202-21-28, uzyskanego w dniu 14

października 2000 roku w wysokości 252 000 zł - a więc oskarżono go o czyn z art. 270 § 1 k.k.;

8/ w dniu 6 maja 1999 roku w miejscowości S., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził W. D. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w ten sposób, że wprowadzając go w błąd co do zamiaru wywiązania się z umowy kontraktacyjnej nr Kuk 9/99/STO zawartej z Biurem [...], zakupił w systemie kredytowym nasiona kukurydzy o wartości 47600 zł i nie dochował warunków umowy - a więc oskarżono go o czyn z art. 286 § 1 k.k.

Jakby nie dość tej niekonsekwencji, Sąd Rejonowy w części dyspozytywnej wyroku orzekł co do odpowiedzialności oskarżonego bez zachowania kolejności zarzutów, przyjętej czy to w części wstępnej wyroku, czy też w akcie oskarżenia, rozstrzygając w tym przedmiocie według zupełnie dowolnej kolejności. Dla zachowania odpowiedniej precyzji i celem uniknięcia nieporozumień, Sąd Najwyższy przytoczy pełną treść orzeczenia Sądu I instancji, z pominięciem nieistotnych dla omawianego zagadnienia rozstrzygnięć. A zatem, Sąd I instancji orzekł, co następuje:

- w pkt I wyroku oskarżonego D. F. w ramach czynów zarzuconych mu w punkcie 3 i 7 uznał za winnego tego, że w dniach 14 października 2000 roku i 27 listopada 2000 roku w S., działając dwukrotnie, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 50571,01 złotych, stanowiącej dopłatę do oprocentowania kredytu preferencyjnego klęskowego, odpowiadającą różnicy pomiędzy oprocentowaniem kredytu komercyjnego, a oprocentowaniem kredytu preferencyjnego, w ten sposób, że zawierając w dniu 14 października 2000 roku z Bankiem Spółdzielczym w P. umowę nr 20688-20202-21-28 o kredyt preferencyjny - klęskowy w kwocie 252 000 złotych na wznowienie produkcji w gospodarstwie rolnym, znajdującym się na obszarach dotkniętych klęską suszy i wymarznienia – na zakup rzeczowych środków obrotowych do produkcji rolnej, to jest, na wznowienie produkcji roślinnej - kukurydzy poprzez zakup materiału siewnego, środków ochrony roślin i nawozów, wprowadził Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w błąd co do zamiaru przeznaczenia

środków pieniężnych uzyskanych na podstawie tej umowy na powyższy cel, podczas gdy w rzeczywistości środki pochodzące z tego kredytu przeznaczył na uregulowanie wcześniej zaciągniętych zobowiązań wobec Banku Spółdzielczego w P., po czym w dniu 27 listopada 2000 roku, w celu rozliczenia powyższego kredytu preferencyjnego klęskowego użył jako autentycznej podrobionej faktury VAT 39/00 z dnia 27 listopada 2000 roku, wystawionej przez Przedsiębiorstwo [...] – a więc uznano oskarżonego za winnego dokonania czynu stanowiącego przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. Za to przestępstwo, na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów i przyjmując za podstawę wymiaru kary art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., skazał Sąd oskarżonego D. F. na karę 1 roku pozbawienia wolności (**pkt II wyroku**);

Nadto, na podstawie art. 33 § 2 k.k. orzeczono wobec oskarżonego grzywnę w wymiarze 150 stawek dziennych, ustalając na podstawie art. 33 § 3 k.k. wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych, a na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł Sąd wobec oskarżonego przepadek dowodu rzeczowego w postaci faktury 39/00 wystawionej przez Przedsiębiorstwo [...], znajdującej się na karcie 99 akt sprawy (pkt III i IV wyroku);

- w pkt V wyroku oskarżonego D. F. w ramach czynu zarzucanego mu w punkcie 4 uznał za winnego tego, że w dniu 9 lipca 1999 roku w S., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, posłużył się jako autentycznym podrobionym rachunkiem uproszczonym nr 54/99 wystawionym przez nieistniejące Przedsiębiorstwo [...], celem rozliczenia kredytu preferencyjnego w wysokości 76 600 zł, uzyskanego na mocy umowy nr 20688-20202-11-09/99/152 z dnia 16 czerwca 1999 roku zawartej z Bankiem Spółdzielczym w P. – a więc uznano oskarżonego za winnego dokonania czynu stanowiącego przestępstwo z art. 270 § 1 k.k.;

- w pkt VI. wyroku oskarżonego D. F. w ramach czynu zarzucanego mu w punkcie 5 uznał za winnego tego, że w dniu 23 grudnia 1999 roku w S., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, posłużył się jako autentycznym podrobionym rachunkiem uproszczonym 24536/MAG/99 wystawionym w dniu 23 grudnia 1999 roku przez Przedsiębiorstwo [...], na kwotę 147090 złotych i podrobionym

rachunkiem uproszczonym 24536/MAG/99 wystawionym w dniu 23 grudnia 1999 roku przez Przedsiębiorstwo [...] na kwotę 142 000 złotych, celem rozliczenia kredytu preferencyjnego w wysokości 354 000 zł uzyskanego na mocy umowy nr 20688-20202-11-09/99/517 z dnia 21 grudnia 1999 roku, zawartej z Bankiem Spółdzielczym w P. – a więc uznano oskarżonego za winnego przestępstwa z art. 270 § 1 k.k.;

- w pkt VII. wyroku oskarżonego D. F. w ramach czynu zarzucanego mu w punkcie 6 uznał za winnego tego, że w dniu 14 lutego 2000 roku w S., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, posłużył się jako autentycznymi, podrobionymi dokumentami w postaci rachunku uproszczonego wystawionego w dniu 14 lutego 2000 roku przez nieistniejące Przedsiębiorstwo [...] oraz rachunku wystawionego w dniu 14 stycznia 2000 roku przez Składnicę Maszyn [...], celem rozliczenia kredytu inwestycyjnego w wysokości 250 000 zł uzyskanego na mocy umowy nr 20202-31-71/00/21 z dnia 24 stycznia 2000 roku, zawartej z Bankiem Spółdzielczym w P.– a więc uznano oskarżonego za winnego dokonania czynu stanowiącego przestępstwo z art. 270 § 1 k.k.;

- w pkt VIII. orzeczenia Sąd ustalił, że czyny opisane w punktach V, VI i VII wyroku zostały popełnione w warunkach ciągu przestępstw określonego w art. 91 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 270 § 1 k.k. w z w. z art. 91 § 1 k.k. skazał oskarżonego D. F. na jedną karę 9 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego jedną karę grzywny w wymiarze 110 stawek dziennych, ustalając na podstawie art. 33 § 3 k.k. wysokość jednej stawkiiennej na kwotę 20 złotych (pkt IX wyroku);

- w pkt X. orzekł Sąd na podstawie art. 44 § 2 k.k. środek karny w postaci przepadku dowodów rzeczowych, a to wskazanych szczegółowo faktur i rachunków uproszczonych;

- w pkt XI. wyroku oskarżonego D. F. w ramach czynu zarzucanego mu w punkcie 8 uznał za winnego tego, że w dniu 6 maja 1999 roku w S., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził B. K. działającą jako pełnomocnik W. D., prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Biuro [...], do niekorzystnego rozporządzenia mieniem W. D., polegającego na zawarciu umowy kontraktacji na dostawę kukurydzy z dnia 6 maja 1999 roku numer Kuk

9/99/STO, na podstawie której W. D. zobowiązał się sprzedać D. F. nasiona kukurydzy o łącznej wartości 47600 złotych w systemie sprzedaży kredytowej, a także na wydaniu tych nasion, poprzez wprowadzenie B. K. w błąd co do zamiaru wywiązania się z warunków umowy, w tym zapłaty za dostarczone nasiona kukurydzy – a więc uznano oskarżonego za winnego dokonania czynu stanowiącego przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.

Za to przestępstwo na podstawie art. 286 § 1 k.k. skazał Sąd oskarżonego na karę 1 roku pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. orzekł wobec niego grzywnę w wymiarze 120 stawek dziennych, ustalając na podstawie art. 33 § 3 k.k. wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych;

- w pkt XIV. wyroku oskarżonego D. F. Sąd uniewinnił od dokonania czynów zarzuconych mu w punkcie 1 i 2;

- w pkt XV. wyroku na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. orzeczone wobec oskarżonego D. F. w punktach II, VIII i XII jednostkowe kary pozbawienia wolności Sąd połączył i orzekł wobec oskarżonego karę łączną 2 lat pozbawienia wolności;

- w pkt XVI wyroku na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. w miejsce orzeczonych wobec oskarżonego w punktach III, IX i XIII jednostkowych kar grzywny orzekł karę łączną grzywny w wymiarze 300 stawek dziennych, ustalając na podstawie art. 33 § 3 k.k. w zw. z art. 86 § 2 k.k. wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych;

- punkty XVII – XIX wyroku zawierają rozstrzygnięcia w przedmiocie zaliczenia na poczet kary pozbawienia wolności okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie oraz w zakresie kosztów postępowania.

Apelacje od tego wyroku wywiedli – obrońca oskarżonego na korzyść D. F. oraz prokurator na niekorzyść oskarżonego. Po rozpoznaniu tych apelacji, Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 28 października 2015 r., w sprawie XI Ka .../ 15, rozstrzygnął w tym przedmiocie, co następuje:

I. zaskarżony wyrok, po uprzednim uchyleniu rozstrzygnięcia o karze łącznej pozbawienia wolności i karze łącznej grzywny oraz karze pozbawienia wolności i grzywny wymierzonych w pkt VIII i IX wyroku za przypisany oskarżonemu ciąg przestępstw:

1. uchylił w zakresie czynów zarzuconych oskarżonemu w pkt I, II, V, VI aktu oskarżenia i w tej części sprawę oskarżonego D. F. przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania;
2. zmienił w ten sposób, że:
 - a) za czyn przypisany w pkt VII skazał oskarżonego na podstawie art. 270 § 1 k.k. na 4 miesiące pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. orzekł grzywnę w wysokości 40 stawek dziennych po 20 złotych każda z nich;
 - b) na podstawie art. 85 k.k. oraz art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności, a także jednostkowe kary grzywny wymierzone za czyny przypisane oskarżonemu w pkt I i XI oraz orzeczone w pkt 2a niniejszego wyroku, wymierzając łączną karę roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz łączną karę grzywny w wysokości 240 stawek dziennych po 20 złotych każda z nich;
 - c) uchylił rozstrzygnięcia wydane na podstawie art. 44 § 2 k.k. zawarte w pkt IV oraz X a) i d);
 - d) zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 780 zł tytułem opłaty za obie instancje;
- II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego, zaskarżając wyrok w całości. Niemniej jednak, dla zachowania odpowiedniej przejrzystości, należy przedstawić ten zakres zaskarżenia w sposób zaprezentowany w skardze nadzwyczajnej. Mianowicie, autor kasacji sprecyzował, że zaskarża wyrok w pkt I.1, w zakresie, w jakim Sąd odwoławczy uchylił wyrok Sądu I instancji co do czynów zarzucanych oskarżonemu w pkt V i VI aktu oskarżenia, a nadto zaskarża ten wyrok w pkt I.2 lit. a i b oraz w pkt II. A zatem, podsumowując stanowisko obrońcy, wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony - w części, w której doszło do uchylenia wyroku Sądu I instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi, w części, co do której Sąd odwoławczy zmienił zaskarżony apelacją wyrok oraz w części, w jakiej doszło do utrzymania zaskarżonego wyroku w mocy.

Tak precyzując zakres zaskarżenia wyroku Sądu odwoławczego obrońca

zarzucił w kasacji:

1/ naruszenie art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. poprzez wewnętrzną sprzeczność zaskarżonego wyroku, polegającą na uchyleniu w pkt I.1 tego orzeczenia, wyroku Sądu I instancji w zakresie czynu zarzucanego oskarżonemu w pkt VI aktu oskarżenia, przy jednoczesnej zmianie w pkt I.1.2 lit. a zaskarżonego wyroku, za czyn przypisany w pkt VII wyroku, który odnosił się do czynu zarzucanego w pkt VI aktu oskarżenia, co do którego Sąd odwoławczy zaskarżony wyrok uchylił i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu;

2/ rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to:

a) art. 433 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., poprzez brak prawidłowego rozważenia zarzutów apelacji w zakresie przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów oraz braku oparcia rozstrzygnięcia Sądu I instancji na całości zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w rezultacie, praktycznie pominięcia zarzutów apelacji co do błędów w dokonaniu ustaleń faktycznych, polegających na:

- wadliwym przyjęciu, iż oskarżony skutecznie zawarł umowę z dnia 14 października 2000 r. o kredyt preferencyjny - klęskowy, pomimo, że umowa ta miała charakter pozorny i była zawarta za zgodą BS w P., celem ukrycia innej czynności prawnej, a mianowicie, pozyskania środków finansowych na rozliczenie innych, wcześniej zawartych przez oskarżonego z tym Bankiem kredytów;

- wadliwym przyjęciu, iż oskarżony dokonując w dniu 6 maja 1999 r. zakupu od W. D. w wykonaniu umowy kontraktacyjnej na dostawę kukurydzy, materiału siewnego (kukurydzy) za kwotę 47.600 zł, działał w zamiarze niewywiązania się z tej umowy, podczas gdy z okoliczności sprawy wynika, iż przyczyny braku dostawy tej kukurydzy do pokrzywdzonego były od D. F. niezależne i zaistniały już po zawarciu umowy, gdyż dopiero na jesieni 1999 r. okazało się, że z zasiewu nie uzyskano zakładanego plonu;

b) art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. poprzez brak zastosowania tego przepisu w stosunku do czynów zarzucanych D. F. w pkt IV, V, VI i VII aktu oskarżenia, mimo, że przepis ten zobowiązywał Sąd odwoławczy do umorzenia postępowania wobec oskarżonego ze względu na przedawnienie przestępstw, popełnienie których

zarzucały oskarżonemu te punkty aktu oskarżenia;

2) rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść wadliwego rozstrzygnięcia, a mianowicie:

a) art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 102 k.k. (w wersji obowiązującej od 1 lipca 2015 r.) poprzez brak zastosowania tych przepisów, które było konieczne ze względu na przedawnienie czynów zarzucanych oskarżonemu w pkt IV, V, VI i VII aktu oskarżenia;

b) art. 286 § 1 k.k. poprzez:

- wadliwe przyjęcie, iż oskarżony dopuścił się przestępstwa w ramach czynów zarzucanych mu w pkt 3 i 7 aktu oskarżenia, polegającego na zawarciu z BS w P. umowy z dnia 14 października 2000 r. o kredyt preferencyjny - klęskowy, który został wykorzystany niezgodnie z celem, mimo ustalenia, iż dysponentem środków pieniężnych ARiMR, służących dofinansowaniu preferencyjnych odsetek od kredytu był BS w P., który w momencie udzielenia D. F. kredytu nie dokonał jego wypłaty kredytobiorcy, lecz faktycznie zarachował memoriałowo równowartość tego kredytu na poczet rozliczenia innych kredytów, które wcześniej D. F. zaciągał w tym Banku;

- wadliwe przyjęcie, że oskarżony dokonując zakupu ziarna kukurydzy na siew, w wykonaniu umowy kontraktacyjnej z dnia 6 maja 1999 r. zawartej z W. D., działał w zamiarze niewywiązania się z tej umowy, a w tym zapłaty za dostarczane nasiona, podczas gdy kukurydza została w rzeczywistości wysiana, zaś brak zapłaty był efektem zarówno niezyskania spodziewanego plonu, jak też i załamania finansowego na jesieni 1999 r. gospodarstwa rolnego, prowadzonego przez D. F.

W konkluzji kasacji obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w postępowaniu odwoławczym.

Na rozprawie przed Sądem Najwyższym obrońca skazanego D. F. dokonał sprostowania kasacji w ten sposób, że wskazał, iż w zakresie pkt. II 1 zamiast art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k., powinien być powołany art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k., ponadto w uzasadnieniu na stronie 9 w pkt 4 sprostował przywołanie punktu V, jako przypisanego oskarżonemu czynu, podając oznaczenie punktu XI, odpowiadającego zarzutowi z pkt. 8. Jednocześnie obrońca poparł wniesioną

kasację i wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okrękowej w L. wniósł:

- o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej w zakresie czynów zarzucanych D. F. w pkt. V, VI oraz III, IV i IX aktu oskarżenia;

- uwzględnienie zarzutów kasacji dotyczących czynu zarzucanego w pkt. VII aktu oskarżenia i przypisanego w pkt VII wyroku oraz uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w zakresie opisanym w pkt. 1.2 i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania ze względu na zaistnienie przesłanki z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.;

- nieuwzględnienie wniosku obrońcy skazanego o wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku, za wyjątkiem wniosku w zakresie czynu zarzucanego w pkt. VII aktu oskarżenia i pkt VII wyroku Sądu Okręgowego.

Na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej nie przyłączył się do stanowiska prokuratora Prokuratury Okrękowej i nie poparł jego pisemnej odpowiedzi na kasację. Wskazując na kolejne punkty zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego, wyroku Sądu I instancji oraz zarzuty aktu oskarżenia zawarte w komparycji wyroku Sądu Rejonowego prokurator podnosił, że doszło do uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k., które dotyczy pkt I.2a oraz I.2b wyroku Sądu II instancji i wnosi o uchylenie tego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Jednocześnie zwraca uwagę na niedopuszczalność kasacji w zakresie, w którym Sąd odwoławczy uchylił w części wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona kasacja okazała się uzasadniona jedynie w części dotyczącej zarzutu przedawnienia karalności jednego z przestępstw z art. 270 § 1 k.k. (przypisanego skazanemu w pkt VII wyroku Sądu I instancji), natomiast w zakresie, w jakim podnosiła pod adresem Sądu odwoławczego zarzut niesłusznego uchylenia wyroku Sądu I instancji co do niektórych przestępstw (pkt I.1 części wstępnej kasacji, zarzut z pkt II. 2) lit. b *petitum* kasacji), należało pozostawić ją bez rozpoznania jako niedopuszczalną z mocy ustawy. W pozostałym zakresie kasacja

okazała się oczywiście bezzasadna w ujęciu art. 535 § 3 k.p.k. i podlegała oddaleniu. W tej sytuacji Sąd Najwyższy z uwagi na treść wskazanego przepisu był zwolniony od sporządzenia uzasadnienia swego postanowienia wydanego na rozprawie w części, w jakiej uznał kasację za oczywiście bezzasadną. Nie ulega jednak wątpliwości, że brak wymogu sporządzenia uzasadnienia sformułowany w art. 535 § 3 k.p.k., nie oznacza ustawowego zakazu jego sporządzenia. A zatem uzasadnienie może zostać sporządzone w razie podjęcia takiej decyzji przez sąd, pomimo uznania kasacji za oczywiście bezzasadną.

W przedmiotowej sprawie Sąd Najwyższy uznał za konieczne sporządzenie takiego uzasadnienia orzeczenia z urzędu w części związanej z zarzutem wewnętrznej sprzeczności w treści wyroku Sądu odwoławczego, co miałoby stanowić bezwzględną przesłankę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. Taką decyzję podjął Sąd Najwyższy nie tyle z uwagi na charakter tego zarzutu, ale przede wszystkim dla uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości co do rzeczywistej treści rozstrzygnięć Sądów pierwszej i drugiej instancji oraz dla wykazania, że w orzeczeniach tych Sądów brak uchybień wskazywanych zarówno w kasacji obrońcy skazanego, jak i w stanowisku prokuratora wyrażonym w tej części na rozprawie przed Sądem Najwyższym. Ponieważ ustalenia w tym zakresie rzutują bezpośrednio na ocenę niektórych z pozostałych zarzutów kasacyjnych (a to wobec nieporozumień związanych z numeracją zarzutów aktu oskarżenia i przypisanych skazanemu przestępstw), w pierwszej kolejności zostanie sporządzone uzasadnienie odnoszące się do tego zagadnienia, następnie w części związanej z pozostawieniem kasacji bez rozpoznania oraz z umorzeniem postępowania. Jednocześnie z uwagi na oddalenie kasacji w trybie art. 535 § 3 k.p.k. w zakresie, w jakim Sąd odwoławczy utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji, Sąd Najwyższy odstąpił od sporządzenia uzasadnienia, gdyż ani charakter zarzutów, ani ich ranga, wobec ich oczywistej bezzasadności, tego nie wymagają. Wypada dodać, że wszelkie „wygrubienia” w tekście niniejszego uzasadnienia pochodzą od Sądu Najwyższego.

W przedmiocie zarzutu związanego z bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. należy podnieść, co następuje:

Jak już wcześniej wskazano, w akcie oskarżenia zarzucono D. F.

popęlnienie dziewięciu przestępstw, oznaczonych w kolejnych punktach cyframi rzymskimi od I do IX. W międzyczasie zarzut z pkt III aktu oskarżenia został prawomocnie umorzony w dniu 13 października 2009 r. z powodu przesłanki *res iudicata*. Zamieszanie w prawidłowym odczytaniu wyroku Sądu Rejonowego z dnia 17 marca 2015 r. wprowadziła dokonana dość niefrasobliwie przez ten Sąd zmiana w kolejności oraz w cyfrowym oznaczeniu pozostałych do osądzenia czynów zarzucanych i przypisanych oskarżonemu w omawianym orzeczeniu. Nie ulega wątpliwości, że Sąd I instancji winien zachować oryginalną punktację przyjętą w akcie oskarżenia z użyciem cyfr rzymskich. Natomiast wobec umorzenia postępowania w zakresie czynu z punktu III aktu oskarżenia, należało po rozstrzygnięciu w części dotyczącej czynów z punktów I i II aktu oskarżenia, orzec kolejno w zakresie przestępstw zarzucanych w punktach od IV do IX aktu oskarżenia, z pominięciem punktu trzeciego i rozpoczynając punktację kolejności dalszych zarzutów, poczynając dopiero od punktu czwartego. Podkreślić jednak trzeba, że jakkolwiek Sąd I instancji zastosował punktację pozostałych do osądzenia ośmiu zarzutów z wykorzystaniem liczb arabskich i przyjął ich ciągłą (nieprzerwaną) kolejność, to w części wstępnej wyroku powtórzył (przepisał) treść zarzutów z aktu oskarżenia.

Ich uważna analiza prowadzi do wniosku, iż żaden z Sądów obu instancji nie dopuścił się zarzucanego w kasacji błędu co do tożsamości czynów oraz nie orzekał dwukrotnie i odmiennie do tych samych przestępstw.

Porównanie treści zarzutów z aktu oskarżenia z treścią zarzutów opisanych w komparycji wyroku prowadzi do następujących wniosków:

- zarzut z pkt I aktu oskarżenia (dotyczy art. 286 § 1 k.k.), to zarzut z pkt 1 komparycji wyroku, Sąd rozstrzygnął w tym zakresie w ust. (pkt) XIV sentencji orzeczenia;
- zarzut z pkt II aktu oskarżenia (dotyczy art. 286 § 1 k.k.), to zarzut z pkt 2 komparycji wyroku, Sąd rozstrzygnął w tym zakresie w ust. (pkt) XIV sentencji orzeczenia;
- zarzut z pkt IV aktu oskarżenia (dotyczy art. 286 § 1 k.k.), to zarzut z pkt 3 komparycji wyroku, Sąd rozstrzygnął w tym zakresie w ust. (pkt) I sentencji orzeczenia;

- zarzut z pkt V aktu oskarżenia (dotyczy art. 270 § 1 k.k.), to zarzut z pkt 4 komparycji wyroku, Sąd rozstrzygnął w tym zakresie w ust. (pkt) V sentencji orzeczenia;
- zarzut z pkt VI aktu oskarżenia (dotyczy art. 270 § 1 k.k.), to zarzut z pkt 5 komparycji wyroku, Sąd rozstrzygnął w tym zakresie w ust. (pkt) VI sentencji orzeczenia;
- **zarzut z pkt VII aktu oskarżenia (dotyczy art. 270 § 1 k.k.), to zarzut z pkt 6 komparycji wyroku, Sąd rozstrzygnął w tym zakresie w ust. (pkt) VII sentencji orzeczenia;**
- zarzut z pkt VIII aktu oskarżenia (dotyczy art. 270 § 1 k.k.), to zarzut z pkt 7 komparycji wyroku, Sąd rozstrzygnął w tym zakresie w ust. (pkt) I sentencji orzeczenia;
- zarzut z pkt IX aktu oskarżenia (dotyczy art. 286 § 1 k.k.), to zarzut z pkt 8 komparycji wyroku, Sąd rozstrzygnął w tym zakresie w ust. (pkt) XI sentencji orzeczenia;

W punkcie XIV swego wyroku Sąd I instancji uniewinnił oskarżonego od dwóch zarzutów z art. 286 k.k. zarzucanych w pkt 1 i 2 – jak to opisał Sąd – ale nie ulega wątpliwości, że chodzi o czyny z pkt I i II aktu oskarżenia. Jednocześnie Sąd skazał w pkt V i VI sentencji wyroku za czyny zarzucone w pkt V i VI aktu oskarżenia (numerowane kolejno przez sąd jako punkty 4 i 5), będące przestępstwami z art. 270 § 1 k.k., ściśle dotyczącymi w/w przestępstw oszustwa. To właśnie tych 4 przestępstw dotyczyło uchylenie przez Sąd odwoławczy wyroku Sądu Rejonowego – w zakresie czynów z pkt I, II, V i VI aktu oskarżenia, o czym mowa w ust. I.1. wyroku Sądu Okręgowego. Wynika to jasno z sentencji wyroków obydwu Sądów, jak i z analizy uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego. W tym zakresie nie miał też wątpliwości co do treści wyroku Sądu Rejonowego wnoszący apelację prokurator, który proponował dokładnie właśnie takie uchylenie wyroku.

W punkcie VII wyroku Sądu I instancji nie skazano bynajmniej za czyn zarzucony w pkt VI aktu oskarżenia – jak to błędnie utrzymuje kasacja obrońcy oraz prokurator na rozprawie kasacyjnej. Rozstrzygnięcie to dotyczy czynu z pkt VII aktu oskarżenia, oznaczonego przez Sąd Rejonowy jako pkt 6 części wstępnej (komparycji) wyroku. Zarzut ten dotyczył jednego z kilku

przestępstw z art. 270 § 1 k.k., co do którego Sąd odwoławczy dokonał zmiany wyroku Sądu I instancji wymierzając karę w pkt I. 2. a. orzeczenia. Ponieważ sąd odwoławczy uchylił wyrok Sądu I instancji w zakresie czynów zarzuconych w pkt V i VI aktu oskarżenia (oznaczone jako 4 i 5 w komparycji wyroku Sądu Rejonowego), a przypisanych w pkt V i VI sentencji wyroku tego Sądu, to w konsekwencji przestał istnieć ciąg przestępstw z art. 270 § 1 k.k. i koniecznym stało się wymierzenie kary za czyn przypisany w pkt VII wyroku Sądu Rejonowego, zarzucony w pkt VII aktu oskarżenia (oznaczony przez sąd jako pkt 6), co też uczynił Sąd odwoławczy w punkcie I.2.a) własnego wyroku.

W rezultacie wyrok Sądu odwoławczego zmienia, bądź utrzymuje w mocy orzeczenie Sądu Rejonowego w zakresie rozstrzygnięć dotyczących:

- przypisanych w pkt I wyroku czynów zarzuconych w pkt 3 i 7 aktu oskarżenia według oznaczenia sądu (czyli czynów zarzuconych w pkt IV i VIII aktu oskarżenia);
- przypisanego w pkt XI wyroku czynu zarzuconego w pkt 8 według oznaczenia sądu (czyn z pkt IX aktu oskarżenia);
- czynu przypisanego w pkt VII wyroku, zarzuconego według oznaczenia sądu w pkt 6, ale w istocie rzeczy zarzuconego w pkt VII aktu oskarżenia. Jak już wcześniej wskazano, właśnie tego czynu dotyczyła zmiana w zakresie kary, dokonana przez Sąd odwoławczy w pkt I. 2. lit. a wyroku.

Podsumowując tę analizę wyroków Sądów obydwu instancji należy stwierdzić, że jedyny błąd Sądu odwoławczego to ten, że nie dostrzegł zmiany treści art. 102 k.k., która spowodowała skrócenie okresu przedawnienia karalności z dniem 1 lipca 2015 r., a w konsekwencji – nie umorzył ten Sąd postępowania w zakresie czynu z art. 270 § 1 k.k. przypisanego w pkt VII wyroku Sądu I instancji, a popełnionego w dniu 14 lutego 2000 r., z powodu przedawnienia jego karalności. W konsekwencji więc podniesione w tym zakresie w kasacji zarzuty należało ocenić jako oczywiście bezzasadne i oddalić w tej części skargę nadzwyczajną.

W zakresie dotyczącym pozostawienia kasacji bez rozpoznania.

Należy stwierdzić, że kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego D. F. w części zaskarżającej wyrok Sądu Okręgowego w zakresie, w jakim Sąd ten uchylił wyrok Sądu Rejonowego i sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego

rozpoznania, nie mogła być przedmiotem merytorycznego rozpoznania przez Sąd Najwyższy i w konsekwencji, na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. należało pozostawić ją bez rozpoznania.

Wypada przypomnieć, iż zgodnie z przepisem art. 519 k.p.k. kasacja przysługuje tylko od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie. Jednocześnie przepis art. 523 § 2 k.p.k. określa przedmiotowe ograniczenia i wskazuje kategorie spraw, w których kasacja może być wniesiona przez strony. Stanowi, że kasację na korzyść oskarżonego można wnieść jedynie w razie skazania za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. A zatem *a contrario*, dyspozycją tego przepisu nie są objęte przypadki prawomocnego skazania, jeżeli takiemu skazaniu nie towarzyszy jednocześnie prawomocne orzeczenie o wymierzeniu kary bezwzględnej pozbawienia wolności. Tym bardziej więc kasacja nie przysługuje od prawomocnych wyroków sądu odwoławczego, które nie kończą postępowania, a więc od wyroków uchylających zaskarżony wyrok i przekazujących sprawę do ponownego rozpoznania. Użyte w art. 519 k.p.k. sformułowanie "kończące postępowanie", nie dotyczy zakończenia postępowania w danej instancji, lecz całego postępowania stanowiącego przedmiot procesu karnego. Innymi słowy, w takim przypadku chodzi o zakończenie postępowania co do zasadniczej kwestii, a więc co do odpowiedzialności oskarżonego wobec postawionego mu zarzutu. Takie postępowanie zaś w tej sytuacji nadal jest aktualne "przedmiotowo", skoro zarzuty stawiane oskarżonemu – a więc przedmiot postępowania - będą ponownie rozstrzygane przez Sąd I instancji. W konsekwencji więc dopuszczalne są różne rozstrzygnięcia sądu kasacyjnego w odniesieniu do tej samej kasacji – mogą polegać na pozostawieniu jej bez rozpoznania w odniesieniu do niektórych jej zarzutów, co do innych - na jej oddaleniu, a nawet na uwzględnieniu części z nich.

Nawet jeśli wyrok sądu odwoławczego uchylający orzeczenie sądu pierwszej instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania temu sądowi, obciążony byłby uchybieniami wymienionymi w art. 439 § 1 k.p.k. (np. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., jak to w przedmiotowej sprawie zarzuca skarżący), nie podlega on kontroli kasacyjnej, ani zresztą żadnej innej, skoro w

ustawie nie sposób znaleźć podstawy prawnej do takiego postępowania. Jako prawomocny, wyrok taki wywołuje skutki prawne, natomiast strony mogą podnosić istnienie negatywnej przesłanki z art. 439 § 1 k.p.k. w postępowaniu toczącym się przed sądem pierwszej instancji, bądź w środku odwoławczym skierowanym przeciwko orzeczeniu w nim zapadłym. W konsekwencji, podniesienie zarzutu wskazującego na uchybienie wyżej przytoczone, w stosunku do wyroku sądu odwoławczego, który nie spełnia wymogu określonego w art. 519 k.p.k., powoduje pozostawienie kasacji w tej części bez rozpoznania, na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. Z kolei takie rozstrzygnięcie wyłącza potrzebę merytorycznego rozważania przez Sąd Najwyższy zarzutów i argumentów kasacji w tym zakresie, skoro na tym polega ten rodzaj decyzji procesowej.

Kasacja w omawianym zakresie nie mogła być również uznana za skargę na wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu I instancji i nie podlegała rozpoznaniu w trybie przepisów rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego (art. 539a k.p.k. – art. 539f k.p.k.). Instytucja ta została wprowadzona do Kodeksu postępowania karnego na mocy ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r., poz. 437), która weszła w życie w dniu 15 kwietnia 2016 r. Zgodnie z art. 25 ust. 2 tej ustawy, w postępowaniach, o których mowa w ust. 1 art. 25 ustawy, stosuje się przepisy rozdziału 55a ustawy zmienianej w art. 1, to jest, Kodeksu postępowania karnego. Przepis art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. stanowi natomiast, że jeżeli na podstawie dotychczasowych przepisów, po dniu 30 czerwca 2015 r. skierowano akt oskarżenia, wniosek o wydanie wyroku skazującego, wniosek o warunkowe umorzenie postępowania lub wniosek o umorzenie postępowania przygotowawczego i orzeczenie środka zabezpieczającego, postępowanie toczy się według przepisów dotychczasowych do prawomocnego zakończenia postępowania. Zawarte w art. 25 ust. 2 określenie „w postępowaniach” odnosić przy tym należy nie tylko do zakresu wskazanych w ust. 1 postępowań, ale również do określonego tam czasu ich wszczęcia, tj. po dniu 30 czerwca 2015 r. Wykładnia regulacji zawartej w art. 25 ustawy nowelizacyjnej prowadzi zatem do wniosku, że przepisy Rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego stosuje się do spraw, w których postępowanie sądowe zostało wszczęte dopiero po dniu 30 czerwca 2015

r. W konsekwencji uznać należy, że jednoznaczne odesłanie, zawarte w ustępie 2 art. 25 ustawy nowelizacyjnej z 2016 r., do kategorii spraw, których wyznacznikiem jest data wniesienia aktu oskarżenia, powoduje, że w pozostałych sprawach, w których akt oskarżenia został wniesiony przed dniem 1 lipca 2015 r., przepisy o skardze na wyrok kasatoryjny nie znajdują zastosowania. (por. D. Świecki (red.), B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, Kodeks postępowania karnego. Komentarz do zmian z 2016 r., Warszawa 2016, s. 597; podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 lipca 2016 r., IV KZ 39/16, LEX nr 2076412). Jest rzeczą oczywistą, że ta przesłanka wystąpiła właśnie w przedmiotowej sprawie, skoro akt oskarżenia został wniesiony do Sądu Rejonowego we Włodawie w lutym 2004 roku.

Już tylko na marginesie powyższych uwag i nie przesądzając kierunku przyszłego rozstrzygnięcia w zakresie przestępstw, co do których doszło do uchylenia wyroku Sądu Rejonowego i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, dodatkowo należy zwrócić uwagę na następujące okoliczności:

W *petitum* kasacji obrońca podniósł w pkt I.1., iż Sąd odwoławczy w zakresie czynów z art. 270 § 1 k.k., zarzuconych w pkt V i VI aktu oskarżenia, winien umorzyć postępowanie wobec przedawnienia ich karalności, a zatem brak było podstaw do uchylenia wyroku w tej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Autorowi kasacji umknął jednak inny ważny fakt. Mianowicie, Sąd Okręgowy uchylił również wyrok w zakresie czynów zarzuconych oskarżonemu F. w pkt I i II aktu oskarżenia, kwalifikowanych z art. 286 § 1 k.k., co do których Sąd I instancji uniewinnił oskarżonego (pkt XIV wyroku Sądu Rejonowego). Wypada zwrócić uwagę, że zdarzenia opisane w powyższych zarzutach są ściśle związane ze sobą. Jak to ujął Sąd odwoławczy – „... te powiązane ze sobą zdarzenia opisane ogólnie przez prokuratora z uwzględnieniem miejsca, czasu i okoliczności zostały objęte skargą i wyznaczają granice oskarżenia”. Rozwinięcie argumentów tego Sądu nastąpiło na stronach 10 – 12 uzasadnienia wyroku. O ile w międzyczasie nie doszło już do umorzenia postępowania z powodu przedawnienia karalności przestępstw z art. 270 § 1 k.k., to nie można wykluczyć, że w trakcie ponownego rozpoznania sprawy Sąd I instancji ustali, że czyny z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1

k.k. stanowią jedno przestępstwo ciągle w rozumieniu art. 12 k.k., kwalifikowane kumulatywnie w ujęciu art. 11 k.k. Wówczas termin przedawnienia ich karalności określałby przepis art. 101 § 1 pkt 2a k.k. w zw. z art. 102 k.k.

W zakresie, w jakim doszło do uwzględnienia kasacji.

Kasacja okazała się trafna tylko w jednym przypadku, a mianowicie, o ile podnosiła zarzut przedawnienia karalności czynu z art. 270 § 1 k.k. popełnionego w dniu 14 lutego 2000 r., zarzuconego w pkt. VII aktu oskarżenia (opisanego w komparycji wyroku Sądu I instancji w pkt 6, co do którego rozstrzygnięto w ust. VII sentencji wyroku). Przestępstwo to jest zagrożone m.in. karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Zgodnie z art. 101 § 1 pkt 3 k.k., karalność przestępstwa zagrożonego karą pozbawienia wolności przekraczającą 3 lata ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło 10 lat. W tym miejscu trzeba jednak zwrócić uwagę na treść przepisu art. 102 k.k., który na dzień orzekania przez Sąd I instancji (17 marca 2015 r.) stanowił, że jeśli w okresie przewidzianym w art. 101 k.k. wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa określonego – w tym przypadku – w art. 101 § 1 pkt 3 k.k., ustaje z upływem 10 lat od zakończenia tego okresu.

Sąd odwoławczy po rozpoznaniu wniesionych apelacji wydał wyrok w przedmiotowej sprawie w dniu 28 października 2015 r. Uwadze Sądu Okręgowego umknął fakt, że w międzyczasie doszło do zmiany treści przepisu art. 102 k.k. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 369), dokonała modyfikacji treści art. 102 k.k. Przepis ten z dniem 1 lipca 2015 r. otrzymał następujące brzmienie – „Jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 101, wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa przedawnia się z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu”. Ponieważ ustawa ta nie zawierała żadnego przepisu intertemporalnego odnoszącego się do kwestii stosowania art. 102 k.k., oznaczało to, że od dnia 1 lipca 2015 r. należało stosować nową, względniejszą co do zasady wersję tego przepisu. Skoro zatem Sąd odwoławczy orzekał po dniu 1 lipca 2015 r., winien dostrzec, że z dniem 14 lutego 2015 r. nastąpiło przedawnienie karalności czynu zarzuconego w pkt VII aktu oskarżenia i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. umorzyć postępowanie w tym zakresie.

Pozostałe uwagi.

1/ Jak wcześniej wskazano, Sąd odwoławczy w całości utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji w zakresie rozstrzygnięć dotyczących:

- przypisanego w pkt I wyroku Sądu Rejonowego przestępstwa kwalifikowanego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., w miejsce dwóch czynów odrębnie zarzuconych w pkt IV i VIII aktu oskarżenia (zarzuty z pkt 3 i 7 części wstępnej wyroku, według oznaczenia sądu;

- przypisanego w pkt XI wyroku czynu z art. 286 § 1 k.k., zarzuconego w pkt IX aktu oskarżenia (zarzut z pkt 8 według oznaczenia sądu).

Wszystkie zarzuty kasacji podniesione w tym zakresie Sąd Najwyższy uznał za oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k. i oddalił w tym trybie kasację. W tej części Sąd Najwyższy odstąpił od sporządzenia uzasadnienia, gdyż charakter stawianych zarzutów powoduje, iż jest to zbędne.

2/ Mając na względzie wszystkie podniesione powyżej argumenty, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji wyroku. W zakresie, w jakim kasację pozostawiono bez rozpoznania oraz oddalono ją jako oczywiście bezzasadną, na podstawie art. 624 § 1 k.p.k., art. 636 § 1 k.p.k., art. 637 § 1 k.p.k. oraz art. 637a k.p.k., zwolniono skazanego od kosztów sądowych za postępowanie kasacyjne.

3/ Sąd Okręgowy w wyroku z dnia 28 października 2015 r. w punkcie I.2.b) orzekł wobec D. F. łączne kary pozbawienia wolności oraz grzywny. Ponieważ obecnie, w postępowaniu kasacyjnym doszło do uchylenia rozstrzygnięcia i umorzenia postępowania w zakresie czynu przypisanego w pkt VII wyroku Sądu I instancji, co do którego Sąd odwoławczy orzekł karę 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w rozmiarze 40 stawek dziennych, po 20 zł każda z nich, to zaszła potrzeba wydania wyroku łącznego, w miejsce dotychczasowych kar łącznych. Jest rzeczą oczywistą, że uchylenie jednej z części składowych kary łącznej powoduje, iż cała ta kara upada z mocy samego prawa (art. 575 § 2 k.p.k.) i zachodzi potrzeba orzeczenia nowej kary łącznej w wyroku łącznym, do czego zobowiązuje przepis art. 575 § 1 k.p.k. Będzie to mieć na uwadze Sąd I instancji, który orzeknie nową karę łączną w odniesieniu do kar wymierzonych za pozostałe przypisane skazanemu D. F. przestępstwa.

kc